

Psihoedukācijas metodes pielietojuma nozīme šizofrēnijas pacientu ārstēšanā

Sandra Pūce¹, Elmārs Rancāns², Andris Pūce³

¹ Rīgas Stradiņa universitātes doktorantūra; slimnīca "Ģintermuiža", Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Psihiatrijas un narkoloģijas katedra, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

Ievads. Psihiatrijas nozarē saslimšana ar šizofrēniju ieņem vienu no galvenajām vietām tās izplatības, etiopatogēneses, nepietiekami labu ārstēšanas rezultātu un lielo materiālo zaudējumu dēļ. Šizofrēnija ir pirmajā vietā invalidizācijas ziņā starp psihiskajām slimībām. Slimības prevalence svārstās robežās no 0,14 līdz 1,9%. Šizofrēnijas etioloģija un patogēnēze mūsdienās tiek uzskatīta par multifaktoriālu, atzīstot, ka nozīme ir kā bioloģiskiem, tā psiholoģiskiem un sociāliem faktoriem. Šizofrēnijas ārstēšanā ir nepieciešams liels sociālpsihiatrisks darbs slimības hronifikācijas tendenču dēļ. Viena no svarīgākajām psihosociālās terapijas metodēm ir psihoedukācija gan pacientiem, gan viņu radniekiem. Psihoedukatīvo nodarbību mērķis ir izglītēt par slimību, tās ārstēšanu, par slimības risku un citiem kaitīgiem faktoriem.

Darba mērķis. Izvērtēt psihoedukācijas metodes pielietojuma efektivitāti šizofrēnijas pacientu ārstēšanā.

Materiāls un metodes. Pēc pielāgotiem un pilnveidotiem Vācijas un Kanādas apmācības modeļiem tika izveidota psihoedukācijas programma, kuras ietvaros pēc rakstiskas piekrišanas tika veidotas 7–8 cilvēku grupas. Izglītošanas cikls veidots 8 nodarbībām, kuras notiek vienreiz nedēļā divus mēnešus ilgi. Tika izvērtētas zināšanas par saslimšanu, ārstēšanu, medikamentiem un slimības pirmajām pazīmēm pirms un pēc psihoedukācijas nodarbību cikla. Veikta aptauja par psihoedukācijas grupas norises procesu, pašsajūtu, attieksmi. Darba rezultātu iegūšanai izmantota kvalitatīvā intervēšana un kvantitatīvā anketēšana, kā arī datu analīze par rehospitalizācijas biežumu psihoedukācijas grupai, salīdzinot ar kontrolgrupu.

Rezultāti. Apkopojot pašreizējos pētījuma datus, psihoedukācijas programmā ir iesaistīti 82 pacienti, kuri slimo ar diagnozi šizofrēnija. Šie pacienti (vidējais vecums 31 gads, vīriešu un sieviešu attiecība ir 42% pret 58%, vidējais slimības ilgums ir 3,8 gadi) regulāri konsultējas pie psihiatra, saņem medikamentozu terapiju un papildus apmeklēja psihoedukācijas programmu. Pacientu kvalitatīvās intervijās tika atzīmēta psihoedukācijas grupu tēmu svarīgums, izvērtēta grupas darba atmosfēra un psihoedukatīvās grupas darba efektivitāte. Salīdzinot gan objektīvos (anketas) datus, gan subjektīvos (pašvērtējumu) datus par slimības izpratni un ārstēšanu pirms nodarbību cikla un pēc, tika iegūti uzlaboti rezultāti par 48%. Psihoedukācijas grupas pacientu rehospitalizācija bija par 27% mazāka nekā pēc nejaušības principa izvēlētā kontrolgrupā. Psihoedukācijas programma vēl turpinās.

Secinājumi. Pētījuma rezultāti ir parādījuši psihoedukācijas metodes pielietojuma nozīmi šizofrēnijas pacientu ārstēšanā. Šizofrēnijas pacientiem ir retāki slimības paasinājumi, retāka ārstēšanās stacionārā, salīdzinot ar kontroles grupu. Pilnveidota izpratne un papildinātas zināšanas par slimību uzlabo pacienta funkcionēšanu sociālajā vidē.